

4

UNS ANYS PLENS D'ENTUSIASME

THE FIRST PART OF THE HISTORY OF THE REIGN OF KING CHARLES THE FIRST

TERCER CONGRÉS, A TARRAGONA

MARTA MALLAFRÉ I MOYA
CARLES ESTEVE I BAZOLA

El Tercer Congrés de Metges de Llengua Catalana fou celebrat a la ciutat de Tarragona els dies 27, 28 i 29 de juny de 1919.

Es varen reunir 220 congressistes numeraris, amb 85 congressistes adjunts.

L'Associació General de Metges de Llengua Catalana comptava amb un total de 285 socis.

La sessió inaugural tingué lloc al Teatre Principal de la ciutat de Tarragona, amb una presidència formada per representants dels Ajuntaments de Reus i Tarragona, la Diputació, la Universitat de Barcelona (el rector, Dr. Valentí Carulla), governador militar, governador civil, Audiència Nacional, Hisenda, de la Mancomunitat de Catalunya (Sr. Josep Mestres), i del bisbat de Barcelona.

La sessió es va iniciar amb un discurs inaugural per part del Dr. Roca, en el qual recordà els metges morts en el període entre el Segon i Tercer Congrés. Va fer referència a la formació de metges catalans per part de la Universitat de Barcelona i l'Hospital de Sant Pau i la Santa Creu, i rebutjà

Figura 19.- Josep Maria Roca i Heras (1863-1930), president del Tercer Congrés. (Fotografia obtinguda gràcies a l'amabilitat de l'Ateneu Barcelonès, entitat de la qual Roca i Heras fou president en dues ocasions)

la diferenciació que s'estava fent entre els metges de Barcelona i els de la resta de Catalunya.

«Cal fer que desapareguin els metges de ciutat i els metges de fora, per a què sols hi hagi metges catalans, ja que és aquest el nostre nom gentilici, l'únic que ens pertoca utilitzar en el cosmos de la medicina.»

Per aquest motiu, es volia fer el Congrés en una altra ciutat que no fos Barcelona.

En el discurs es recordà la imatge del metge tarragoní Antònius Musa, que fou metge predilecte d'August, fundador de l'Escola Medicorum, i que va iniciar la tradició d'entregar als metges novells l'anell d'or com a senyal de la noblesa concedida per August i el Senat de Roma.

Es va fer una defensa de l'ús de la llengua catalana citant diferents tractats de medicina en català, com:

- Manuscrits d'en Llull i Arnau de Vilanova.
- Epístola manuscrita de Jaume D'Agramont al segle XIV.
- Receptaris M. S. de Manresa de Puigcerdà i de M. Johan.
- Tresor de Pobres de Pere Hispano, segle XIV.
- L'incunable Valencià de la XV centúria sobre la pestilència.
- Incunables catalans del segle XV, traduccions de Velasco de Taranto, d'En Guiu de Canliach i d'Argilata.

El congrés es va dur a terme en dues parts; una primera part amb la presentació de dos temes amb diferents ponents, tractant la fisiopatologia del simpàtic abdominal i el tractament de les septicèmies, i una segona part amb comunicacions de medicina general, cirurgia general, obstetrícia i ginecologia, oftalmologia, otorinolaringologia, sifilografia i dermatologia, fisioteràpia i higiene.

Entre les diferents ponències destacaren:

- La descripció del gangli mesentèric inferior que féu el Dr. Gil Vernet i Gallart («Nova comunicació nerviosa entre els òrgans dels aparells gènito-urinaris i digestius»).
- Presentació per part del Dr. Grau del «Tractament profilàctic i curatiu de la septicèmia pestosa».
- Presentació del Dr. J. Freixas: «La medicació específica en el tractament de la grip» proposant l'ús del sagnat, autoinoculació de sang i plasma del malalt i quinina calcidol.
- Presentació del Dr. Trias i Maxencs sobre les modificacions que s'han de fer a la llet de vaca per a arribar a una llet maternitzada que fes possible la lactància artificial.
- Presentació per part del Dr. Companys de l'aparell d'electrocoagulació pel tractament de papilomes, fent una demostració del seu ús.

Es realitzà de forma paral·lela l'exposició adscrita al congrés, en la qual participaven vint-i-sis expositors, entre els quals hi havia: presentació d'injectables de diferents tipus, Indústria Lletera S.A. presentant llet condensada «El pagès», Barcelona; Condenseria del Segre presentant llet condensada «La vaquera», de Lleida; preparacions farmacèutiques de Reus; productes opoteràpics marca «Fehr», de Barcelona; aigua mineromedicinal de Vallfogona de Riucorp, i aigua del Carme presentada pels Carmelites Descalços, composta per alcohol de melissa a Tarragona.

El dia 29, a les 5 de la tarda, es realitzà la sessió de clausura a la sala d'actes de la Diputació. El President del Congrés va destacar en el seu discurs l'èxit d'assistència i participació, que havia superat les previsions, i fou convocat el Quart Congrés a Girona, l'any 1921.

El Congrés va ser seguit diàriament per la premsa local. *El Diari de Tarragona* es va centrar en el contingut de les ponències i *La Veu de Tarragona*, amb més compromís polític, es va centrar en la iniciativa de la creació del I Sindicat de Metges, defensant la seva ideologia nacionalista.

Aprofitant aquesta trobada de metges de Catalunya, es va proposar la creació d'una associació, al marge del col·legi oficial, que havia nascut a altres ciutats com Barcelona, Mallorca, València, Saragossa o Madrid, i que tindria com a funció principal vetllar pels associats, que fins llavors es trobaven en dificultats per mantenir el nivell econòmic familiar en cas de vellesa, malaltia o mort prematura.

La reunió de constitució oficial tingué lloc nou mesos després, el dia 27 de març de 1920 a l'Ateneu Empordanès, al carrer del Pi de Barcelona, on es creà el reglament de règim intern, i prengueren càrrec com a president i secretari els Drs. Puig i Sais i Mestres i Puig.

Van associar-se tots els metges de les àrees rurals, buscant la solució a les seves diferències amb els ajuntaments a l'hora de determinar les taxes per als actes mèdics. Va resultar impossible l'associació de tots els metges tarragonins, malgrat les mesures de pressió que es van fer sobre ells i sobre l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla de Tarragona.

L'octubre de 1926 es va dissoldre la secció comarcal per ordre superior. Fou perseguit i clausurat per la dictadura de Primo de Rivera i suspès definitivament l'any 1939.

Altres funcions que va realitzar aquest organisme van ser la creació de Mutual Mèdica de Catalunya i Balears, Cooperativa de consum, Caixes de pensió i crèdit, construcció del Casal del Metge i la redacció de la ponència de sanitat i beneficència sol·licitada per la Generalitat.

Actualment, a la biblioteca del col·legi de Metges de Tarragona, es conserva el llibre de les Actes de les sessions de reunió del Sindicat Comarcal, que conté dades des del 2 de setembre de 1919 fins al 6 d'octubre de 1926, escrites a mà i en llengua catalana.

BIBLIOGRAFIA:

Actes del Tercer Congrés de Metges de Llengua Catalana. Celebrat a la ciutat de Tarragona els dies 27, 28 i 29 de juny de l'any 1919.

Arxius de l'Associació General de Metges de Llengua Catalana.

Diari de Tarragona, anys 1912-1919.

La Veu de Tarragona, any 1919.

Llibre d'Actes de la Secció Comarcal del Sindicat de Metges.

Boletín del Colegio Oficial de Médicos de la provincia de Tarragona 1918-1919.

La Medicina Catalana del segle xx. Oriol Casassas, ed. 1970.

EL SINDICAT DE METGES DE CATALUNYA*

ALFONS GREGORICH I SERVAT

72

El Sindicat de Metges de Catalunya ha estat, sens dubte de cap mena, l'organització professional més reeixida dels metges catalans. La seva idea sorgí el juny de 1919 de forma totalment espontània, entre dues sessions del Tercer Congrés de Metges de Llengua Catalana, malgrat que el president de l'esmentat Congrés va refusar la vènia per a la reunió dels metges interessats a constituir-lo. Aquests, però, aconseguiren el seu propòsit i elegiren una «Comissió Organitzadora del Sindicat de Metges de Catalunya», presidida pel seu més destacat promotor, el doctor Ramon Pla i Armengol.

La Comissió treballà de ferm i el 27 de març de 1920 es constituïa legalment el Sindicat de Metges de Catalunya, el qual havia de canviar tots els rumbs de la Medicina al nostre país, crear un conjunt d'institucions que l'han sobreviscut i fins propagar-se a les Illes Balears, el 1927, i aconseguir cinc anys més tard, el 1932, 2.928 associats, entre un total de 3.334 metges a Catalunya i les Illes. O sia, el 88% dels metges en exercici a l'àmbit catalano-balear, aleshores.

Però el Sindicat de Metges de Catalunya, com qualsevol obra humana, era perible, i malgrat els seus notables reeiximents, l'avatar d'una guerra civil se l'emportà per sempre.

Per definir aquell Sindicat de Metges de Catalunya ho faré amb les mateixes paraules que ell mateix es definia a les pàgines del *Butlletí del Sindicat de Metges de Catalunya*:

*Fragment del discurs llegit per l'Acadèmic Electe Alfons Gregorich i Servat el dia 12 de juny de 1988 en l'acte de la seva recepció. Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. Barcelona 1988.

«El Sindicat de Metges de Catalunya persegueix el major ennobliment de la funció social encomanada a la classe mèdica, defensant els interessos morals i materials dels metges residents a Catalunya, protegint els associats i llurs famílies amb institucions de previsió i cooperació.»

Aquesta llegenda, sempre a la primera pàgina del *Butlletí*, era com una declaració de principis del Sindicat. I en el primer número del *Butlletí*, hom hi afegia :

«Sumar analogies i restar diferències, donar a cadascú el que li correspon, establir una funció protectora del metge en exercici, fins ara aïllat i perdent energies en el caos individual... constitueixen la missió fonamental del Sindicat.»

Durant el segle XIX la Medicina, la Clínica, la Cirurgia i les seves ciències auxiliars fan transcendents progressos que prestigien la Ciència Mèdica i causen l'admiració pels seus grans pioners. El descobriment de Pasteur, dels gèrmens i la seva patogenicitat i de les possibilitats de prevenció i de vacunació; l'anestèsia, de Morton; l'hemostàsia perfeccionada per Péan; l'antisèpsia de Lister; les grans descobertes de Virchow, Ehrlich, Koch, Ramón y Cajal, Röntgen i Aschoff, juntament amb el gran virtuosisme dels clínics com Laënnec, Bouillaud, Skoda o dels cirurgians com Kocher, Billroth, Guyon, etc., fan que al llarg d'aquest segle XIX es produeixi el fet singularíssim que la Medicina hagi adquirit arreu un prestigi extraordinari, mentre que els metges, els homes que han d'exercir-la, que aporten tots els beneficis que tothom admira i considera imprescindibles, són menystinguts i fins són objecte dels més inconsiderats intents d'explotació econòmica.

A Catalunya, la transició entre els dos segles està marcada per l'ampli moviment literari i cultural de la Renaixença, amb manifestacions col·laterals tan importants com la fundació d'«El Laboratorio», el 1872 i la seva fusió amb l'Acadèmia de Ciències Mèdiques, el 1878, d'on sorgiria l'escola de medicina de Barcelona. És l'època dels mestres brillants i dels alumnes no menys famosos: Bartomeu Robert, Salvador Cardenal, Ramon Turró, Hermenegild Puig i Sais, Francesc Gallart, Pere Nubiola, Jaume Peyrí, August Pi i Sunyer.

Ja dins el segle actual hom contempla el bastiment dels nous Hospitals, el Clínic i el de Sant Pau, en els quals es desenvolupa la prestigiosa generació mèdica del salt de segle i neixen importants escoles d'especialitats de tota mena.

Però es repeteix la tràgica dualitat: el prestigi de la medicina és immens i les seves figures pioneres gaudeixen de la màxima consideració social, mentre que els metges dedicats a la pràctica de la professió mèdica són

Figura 20.- Hermenegild Puig i Sais, primer president del Sindicat de Metges de Catalunya i president del Vuitè Congrés

menystinguts i es veuen cada dia més desposseïts, als centres industrials, per la creixent proliferació de les mutualitats de tota mena, pel caciquisme tradicional en els pobles i arreu, i per una sanitat oficial pobra, desorganitzada i excessivament burocratitzada.

Per altra banda, els metges tampoc no havien aconseguit una organització professional adequada. L'any 1883, alguns metges ja intentaren agrupar-se en un Col·legi, amb la finalitat de combatre el curanderisme, el xarlatanisme i la competència desprietada entre els mateixos metges, però aquesta iniciativa no tingué reeixida. Novament, l'any 1891, una «Junta de Defensa de la Clase Médico-Farmacéutica», intentà la col·legiació obligatòria, sense aconseguir-la. Tres anys més tard, el 1894, començà a actuar el Col·legi de Metges de Barcelona, refrendat legalment i presidit pel doctor Joaquim Bonet i Amigó. El mateix any, es decretà la col·legiació obligatòria per a tot el país, però sembla que no s'acomplia com cal, perquè l'any 1899 el Ministre de la Governació consultà la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona respecte a la col·legiació obligatòria. Aquesta contestà «que era innecessària per a la garantia social i la salut pública» i «inútil per a la protecció dels interessos dels metges» i que «podia constituir una coacció i una pèrdua de la llibertat, fins ara respectada», per bé que la resposta tenia dos vots particulars, discrepants.

La vida dels Col·legis de metges seguí tan precària, que el 1911 es tornà a la llibertat de col·legiació.

No fou fins el 1917 que la col·legiació dels metges esdevingué obligatòria definitivament. Però els metges no tenien cap confiança en aquests vacil·lants organismes, ni en el suport que poguessin prestar contra els abusos dels cacics rurals, dels intrusos i de les entitats d'assistència mèdica.

Enmig d'aquesta maregassa tempestuosa dels esdeveniments, el mes de juny de 1919 se celebrà el Tercer Congrés de Metges de Llengua Catalana, en el transcurs del qual un grup de metges assistents demanà una reunió per tractar de la conveniència de crear un sindicat professional per a la defensa dels malmesos interessos de la classe mèdica. La petició fou desestimada pel president del Congrés, al·legant que no era matèria per a un Congrés científic de metges. Els peticionaris, però, convocaren una reunió extraoficial, aprofitant una pausa entre dues sessions del Congrés i malgrat la improvisació, obtingueren un acord rotund: el de constituir la Comissió Organitzadora del Sindicat de Metges de Catalunya i que comencés a recaptar-se, immediatament, una quota de dues pessetes mensuals als metges que s'apuntaven al projecte d'un Sindicat de Metges de Catalunya.

Els membres de la Comissió Organitzadora treballaren bé i amb diligència: el 27 de març de 1920, al local de l'«Ateneu Empordanès» del carrer del Pi de Barcelona, se celebrà la sessió de constitució del Sindicat de Metges de Catalunya, amb assistència d'uns cinc-cents metges i d'un delegat governatiu, segons l'acta que es transcriu literalment:

«En la ciutat de Barcelona a vint-i-set de març de mil nou-cents vint i hora de les vint-i-dues. En la casa número onze, pis principal, del carrer del Pi, prèvia convocatòria de la Comissió Organitzadora del Sindicat de Metges de Catalunya, nomenada en el Tercer Congrés de Metges de Llengua Catalana, celebrat a Tarragona, juny de mil nou-cents dinou, amb assistència d'un Delegat del Govern Civil de la Província, es reuniren els senyors següents, metges en exercici: Dr. En Tomàs Bataller Soldevila. -Dr. En Josep Girona Trius. -Dr. En Josep Mestre Puig. -Dr. En Josep Mestres Miquel. -Dr. En Enric Mias Codina. -Dr. En Emili Monturiol Mata. -Dr. En Miquel Palau Simó. -Dr. En Ramon Pla i Armengol. -Dr. En Hermenegild Puig i Sais. -Dr. En Higiní Sicart Soler. -Dr. En Lluís Vila Abadal. -Dr. En Pelai Vilanova Massanet. -i Dr. En Joan A. Wennberg Alcobé. Fou examinat, llegit i aprovat per unànime aclamació l'Estatut del Sindicat de Metges de Catalunya presentat al Govern Civil de Barcelona el quinze dels corrents i abans d'aquest dia presentat així mateix als Governos Civils de Girona, Lleida i Tarragona. A continuació i amb arrelament a l'article 10 de dit Estatut es procedí a constituir la Junta Directiva, en la següent forma: President, Dr. Puig. - Vicepresident, Dr. Monturiol. - Secretari, Dr. Mestre. - Vicesecretari, Dr. Mias. - Tresorer, Dr. Vilanova. - Comptador, Dr. Wennberg. - Arxiver,

Dr. Vila. - Vocal I, Dr. Sicart. - Vocal II, Dr. Pla. - Vocal III, Dr. Mes-
tres. - Vocal IV, Dr. Bataller. - Vocal V, Dr. Girona. - Vocal VI, Dr. Palau.
Acte seguit cada un dels membres de la Junta Directiva es posses-
sionà del seu respectiu càrrec i el senyor President declarà legal-
ment constituït el Sindicat de Metges de Catalunya i presentà un
segell que fou acceptat com a oficial. I en testimoni s'estengué la pre-
sent acta amb la firma dels assistents i el segell de l'Associació, i
s'aixecà la sessió essent l'hora de les vint-i-tres.»

COMENTARIS AL QUART CONGRÉS DE METGES DE LLENGUA CATALANA, A GIRONA

Girona, abril de 1995

BENET JULIÀ I FIGUERAS

És conegut que el Primer Congrés de Metges de Llengua Catalana i el Segon tingueren lloc a la ciutat de Barcelona el 1913 i el 1917 respectivament, i que el Tercer es passà a celebrar, l'any 1919, a Tarragona, amb l'esperit de poder-los estendre per l'àmbit de tot el país: allà es prengué l'acord de dur a terme el proper Congrés de 1921 a la ciutat de Girona, i fou nomenat president de la Junta organitzadora el degà dels metges gironins, el Dr. Pascual i Prat, igualment President del Col·legi Oficial de Metges de Girona, del qual fou fundador, per tractar-se d'una personalitat entusiasta de la col·legiació obligatòria, tan necessària llavors per a la defensa de la classe mèdica. Col·laboraren amb ell en la citada Junta organitzadora i executiva els Drs. Àlvar Presta i Joaquim Trias i Pujol com a vicepresidents 1r i 2n; el Dr. Salvador Roca com a tresorer, i el Dr. Manuel Corachan, com a secretari. També un petit comitè local format pels gironins Drs. Roca, Hosta i Dalmau, ajudaren en l'organització dins la ciutat.

Com que en els Congressos anteriors s'havia acceptat el costum de practicar-los els darrers dies del mes de juny, la premsa local va començar, des dels dies 24 i 25, a publicar informacions sobre el proper esdeveniment.

Va ésser el dia 26, diumenge, quan es féu l'acte inaugural a les 4 de la tarda al Teatre Principal de la ciutat; el presidí el nostre Dr. Pascual i Prat, acompanyat de totes les representacions polítiques, militars i religioses del moment, més les proposades per l'Associació de Metges de Llengua Catalana; hi destacà la presència entre les autoritats locals de dos metges, el Dr. Coll Turbau, com a batlle de Girona i el Dr. Agustí Riera Pau, com a president de la Diputació i representant de la Mancomunitat. També foren homenajats, asseguts a la mesa presidencial, dos representants dels quatre met-

Figura 21.- Josep Pascual i Prats (1864-1931), president del Quart Congrés

ges de Perpinyà inscrits al Congrés, el Dr. Mossé (que presentà la seva comunicació en català rossellonès) i el Dr. Marty.

Davant dels cent vint congressistes adherits, llegí el secretari, Dr. Corachan, una curta salutació per cedir la paraula al president, Dr. Pascual. Aquest, de tarannà modest, defugí d'estendre's en aspectes massa científics del moment, i parlà de temes dels quals ell tenia experiència pel fet d'haver-los viscut, com ara la sanitat, la demografia i l'assistència hospitalària; exposà que moltes de les morts que es produïen al nostre país es podrien evitar si es fes un tractament sanitari preventiu, com ja es practicava en nacions culturalment més avançades i, a més, acompanyat d'una assistència hospitalària adequada destinada a la gent que no podien, en llurs cases, tractar correctament llurs malalts. Així s'esborraria la imatge d'aquests Centres com a lloc de recollida d'indigents per a morir. Acabà de perorar amb una advertència envers la Catalunya de llavors, d'1.700.000 habitants, amb la baixa natalitat a què s'estava arribant i una mortalitat encara massa crescuda; indicava, per finalitzar, que «em manca autoritat per donar-vos consells però em sobra experiència per advertir que si no feu seriosament i de pressa obra sanitària, les àuries de grandesa, la superioritat que desitgem per a la nostra terra, seran pura vanitat, puix que ens trobarem amb una Catalunya sense catalans».

Acabat aquest acte, passaren a inaugurar l'exposició preparada al local del Grup Escolar, essent obsequiats amb un catàleg que començava amb un «Déu vos guard» del Dr. J. M. Roca i Heras, seguit de notícies històriques i

de la descripció de les següents seccions: 1) Terapèutica biològica.- 2) Llet i ferments làctics.- 3) Desinfectants, antisèptics i parasiticides.- 4) Indústria farmacèutica.- 5) D'art al voltant de la Medicina.- 6) Aigües mine-ro-medicinals. I per acabar, un bar restaurant amb embotits i refrescs atenia la concurrència, puix que estigué obert al públic fins al 2 de juliol.

El dia següent, dilluns 27 de juny, començaren les sessions científiques a dos quarts de 9 del matí amb una demostració quirúrgica a l'Hospital de Santa Caterina, a càrrec del seu cirurgià i alhora batlle de Girona Dr. Coll Turbau, seguida d'una altra practicada pel Dr. Ribas i Ribas.

A les 10 del matí començaren l'exposició de les ponències. El tema de la primera era l'estudi de l'estasi intestinal crònica (E.I.C.), quadre acceptat també amb el nom de malaltia d'Arbuthnot Lane, en record del cirurgià anglès que tant hi havia treballat i que en aquells anys estava d'actualitat. Tots els professionals que participaren en aquesta ponència eren metges de més de quaranta anys, i per aquesta raó, a més de llur preparació científica, podien aportar una vasta experiència professional en la seva activitat.

L'exposició fou feta des de tres angles diferents: els gastroenteròlegs o internistes; els radiòlegs i, finalment, els cirurgians. Obrí el tema el Dr. Gallart i Monès, expert en aquesta branca car feia més de set anys que havia creat a l'Hospital de la Santa Creu la seva Escola de Gastroenterologia, exposant-hi els símptomes d'autointoxicació i infecció deguts a aquest quadre nosològic, així com també la importància que tenia l'estudi coprològic (substàncies químiques i bacteriològiques) d'aquests pacients, tot diferenciant-lo de l'estrenyiment habitual.

En el mateix grup hi hagué les aportacions del Dr. Roqueta i González sobre aspectes funcionals i orgànics; les notes del Dr. J. Tarruella amb relacions terapèutiques, acabant així de perfilar-se el coneixement de la E.I.C.

La part de Radiologia anà a càrrec dels Drs. Comas i Priò —pioners d'aquesta especialitat a la nostra terra—, del Dr. Bremon i del Dr. Torras Carre-ras, els quals aportaren un extens treball sobre exploració radiològica intestinal i obriren uns nous coneixements de la fisiologia i motilitat intestinal, ja que només feia uns vint anys que s'havia obert el primer gabinet d'ex-ploració amb raig X.

Finalment, el grup de cirurgians format pel Dr. Joaquim Trias i Pujol, el professor J. M. Bartrina i el Dr. A. Pujol i Brull (el més jove d'ells amb 39 anys i catedràtic de la Facultat de Medicina de Barcelona i, en aquell moment, vicepresident 2n d'aquest Congrés), exposaren llurs experiències obtingu-des *de visu* davant d'un abdomen obert.

El segon tema «Estat actual, diagnòstic i terapèutica de la parasífilis» tenia una importància més social, puix que en aquells anys hi havia molts luètics terminals per no haver pogut ésser tractats adequadament en el seu moment. Recordem que no fou fins al 1910 que Ehrlich, investigant amb els arsenobenzols, obtingué el Salvarsan 606 i posteriorment el Neosal-

Figura 22.- Làpida d'homenatge al metge medieval Guillem Colteller, aportada pel Quart Congrés

varsan 914, molt menys tòxic. Per tant, en aquella època del Congrés quedaven molts malalts que no havien pogut ser tractats a l'inici de la malaltia, que era quan es podia fer una veritable profilaxi de la neurosífilis.

Els introductors al tema foren el Dr. Moragas, amb l'exposició sobre el paràsit. A continuació, el Dr. Alzina Melis dissertà sobre histologia, etiologia i patogènia de la paràlisi general (PG).

A continuació vingué un treball molt extens i especialitzat dels Drs. Celis i Grífols Roig sobre l'estat en aquells moments del diagnòstic serològic (Wassermann, sobretot) i citològic en la metasífilis. També el Dr. Belarmino Rodríguez Arias s'estengué sobre les reaccions coloidals del LCR, com el Nonne-Appel, Ros-Jones, Pandey, Lange, etcètera.

El tema de la psicopatologia d'aquesta malaltia anà a càrrec del Dr. Esteve Conill, que féu seva la sentència de Morel, quan deia que la malaltia mental en realitat no és altra cosa que l'expressió simptomàtica de les relacions anormals que s'estableixen entre la intel·ligència i el seu instrument malalt, el cos, i acabava indicant que el procés ataca la més íntima trama de l'anímitisme amb una alteració greu i global de les facultats crítiques.

Finalment s'exposà l'estat actual del tractament de la parasífilis; començà el Dr. P. Vilanova, repassant les diferents ofensives terapèutiques del moment, per a acabar aconsellant el mercuri endovenós abans de despistar la fase clínica i acompanyat del iodur potàssic.

Per la seva part, el professor Dr. Jaume Peyrí expressà les seves experiències amb el tractament intraraquidi.

El darrer ponent, el Dr. Antoni Peyrí, exposà l'estat actual de la terapèutica de la neurosífilis amb els arsenicals.

Una sessió científica important fou la dedicada a la lectura de les diferents comunicacions, que es presentaren en nou seccions, de les quals, ara, només en destacarem algunes per la seva importància o perquè els seus comunicants procedien de terres gironines.

Es començà amb l'apartat de medicina general, on s'havien presentat setze comunicacions, de les quals remarcarem la dels gironins Dr. J. M. Mas-

caró sobre aigües sulfuroses de Banyoles i la del Dr. Joaquim Danès i Torras, d'Olot, sobre pneumotòrax artificial amb un aparell improvisat per ell, l'any 1913.

En cirurgia general, el primer treball fou un d'història presentat pel Dr. Girona Llagostera amb el títol de «La darrera malaltia de la reina Da. Maria de Luna, muller del rei Martí, 1406». Un jove Dr. Ponjoan presentà la seva experiència amb la raquianestèsia. El Dr. Ribas i Ribas, la seva contribució a l'estudi quirúrgic de la EIC. El Dr. Pròsper Mossé, de Perpinyà, «Desinserció de la larinx per cop de navalla d'afaitar; sutura i guariment». El Dr. Manuel Corachan, una comunicació molt interessant sobre la manera d'adaptar mans mecàniques als mutilats.

En la secció d'obstetrícia i ginecologia, un treball molt documentat del Dr. F. Carreras, de la casa de Maternologia municipal, sobre «Protecció a la dona gràvida». També hi hagué diversos treballs dels tocòlegs Boi Guilera, Dexeus, Agustí i Nubiola, aquest sobre la seva pràctica amb la pubotomia.

En neurologia i psiquiatria, un treball conjunt dels Drs. S. Vives i Ramon Sambola Casanova, director i metge respectivament, del Manicomi de Salt, sobre la P.G. a Catalunya.

En pediatria, dues comunicacions del Dr. J. Sau sobre un cas d'imperfeció anal i uretral en un nadó, i sobre deformitats en un fill de tuberculós.

En oftalmologia recordem un treball sobre la cataracta, del Dr. Figueras Parés, i pel que fa a sifilografia i dermatologia, una comunicació del Dr. Noguier Moré. També en Fisioteràpia, experiències sobre diatèrmia; electroteràpia en la EIC. També en la gonocòccia, pel Dr. Sixte Cambra.

A destacar en higiene un treball sobre l'organització mèdico-escolar a Barcelona del Dr. Pedrals Fernández. Un altre del Dr. Dexeus sobre protecció mèdico-social de la dona embarassada i l'assegurança maternal de «La Caixa».

Els actes acadèmics encara continuaren amb les següents conferències: Dr. Freixes i Freixes, sobre excitants cardíacs; Dr. Grífol, sobre Pau Ehrlich i els seus treballs; Dr. Moragas, sobre l'obra de Roux; i Dr. J. M. Mascaró, sobre les aigües sulfuroses de Banyoles.

I a les 10 de la nit d'un dia tan atrafegat encara hi hagué la recepció a l'Ajuntament amb la lectura del treball del Dr. Roca Heras sobre Guillem Coltell, metge de la ciutat, del Capítol de la Seu i dels reis Pere IV i Joan I i fundador de la Confraria dels 10.000 màrtirs, que posteriorment i amb el nom de Sant Cosme i Sant Damià ha persistit fins fa pocs anys. En aquest acte es col·locà una làpida, projectada per l'arquitecte Rafael Masó, a la paret de la Sala de Sessions, per honrar la seva memòria.

El dimarts dia 28 va ésser també un dia atapeït d'activitats. Un dels actes fou la projecció de pel·lícules cedides pel laboratori N. K. Mulford, de Filadèlfia, que permeteren presentar les diverses activitats dels seus laboratoris de sèrums i vacunes. Se'n visionà una del Dr. Nubiola sobre pelvitomia i una

altra del Dr. Companys, de l'Hospital de la Santa Creu, practicant una nefrectomia.

En aquesta tarda hi hagué, així mateix, la sessió de clausura del Quart Congrés a l'indicat saló de l'Ajuntament, on s'acordà de celebrar el proper a la ciutat de Lleida.

Altres congressistes feren una excursió a Banyoles per visitar el balneari de les aigües sulfhídriques, on foren acompanyats pel propietari Sr. Saguer i el metge director Dr. Mascaró, i foren obsequiats amb un «lunch» a l'hotel La Flora.

A la nit, en funció de gala, es presentà, per la companyia de Ferrandis Lluelles, l'obra d'Avel·lí Artís «A sol ixent fugen les boires».

Finalment el dia 29, dimecres, es formaren dues expedicions al llarg del matí: una per visitar les ruïnes d'Empúries, i l'altra per examinar el balneari Orion, de Santa Coloma de Farners, acompanyats pels Drs. Cardenal i Castellarnau, a més del propietari, Dr. Burch, i després se celebrà un banquet. A la tarda anaren a Caldes de Malavella per veure el Vichy Català, acompanyats igualment pel Dr. Planas i pel director, Sr. Diumenjó, i a continuació hi hagué un altre banquet. A continuació agafaren el tren, uns cap a Girona i els altres retornaren directament cap a Barcelona.

Abans de dispersar-se, havien atorgat diferents premis a les entitats i persones que havien cooperat en els actes del Congrés, com ja s'havia fet costum. Així, hem pogut llegir que el premi conegut com a «Distinció» fou entregat al laboratori Químic-Biològic del Dr. Pagès Maruny. El «Medalla d'Or», al laboratori Ibero-Americà, Puig i Dr. Torra, El «Diploma d'Or», a Alella vinícola, Amerio, Blumenfeld et Tvede, de Copenhaguen, Bremón i Masgrau, Ciba S.A., Escola de sords-muts i deficientes de l'Ajuntament de Barcelona, Int^o Roger, lab. H. K. Mulford, de Filadèlfia, Lacta, lab. Fher, lab. Lysine, Dr. F. Roca, apotecari de Girona, Vigorina Carulla, Wassermann, Mirabent. El premi de «Mèrit», a l'Agència naviliera Waltens, D. Joan Sentís (prod. farmacèutics), Lacteol, Dr. Sala. El de «Cooperació», a Electro-mèdica, Gestetner Rotary Cyclostyle (Barna-Madrid), Infermeres de Santa Madrona, Escola d'infermeres de la Mancomunitat, Aigües Esplugues Francolí, Ap. de laboratori J. Ducarry, D. F. Bayer.

En finalitzar la lectura de les actes d'aquest Quart Congrés, es comprova com varen complir-se tots els acords proposats. En el camp professional —seguint la pauta indicada pel Dr. Roca Heras en el seu discurs de l'anterior Congrés de Tarragona, quan digué «de voler aportar la nostra producció, el nostre patrimoni, però amb fisonomia pròpia»—, es demostrà amb l'exposició de les Ponències i també en la majoria de les Comunicacions, el nivell i experiència personal i professional dels nostres col·legues avantpassats, sobretot en aspectes que tenien una relativa modernitat.

En el camp social, ja la mateixa ponència de la parasífilis era una demostració; l'estudi sobre la protecció de la dona gràvida, l'assegurança mater-

nal i, finalment, el mateix discurs del president Dr. Pascual sobre la necessitat d'ampliar la xarxa hospitalària en el camp comarcal.

I per últim, un dels motius d'aquestes reunions quedà glossat a l'editorial que el periòdic local *Diario de Gerona* escrigué el dia de la inauguració, dient: «...on s'indica la florida utilitat d'una llengua que ha sabut produir una literatura, una legislació admirable i ara se'ns presenta usada en la ciència mèdica». Creiem que la presència per primera vegada de metges de la Catalunya Nord avala aquest darrer comentari.

CINQUÈ CONGRÉS DE METGES DE LLENGUA CATALANA, A LLEIDA

JOSEP PIFARRÉ I BARQUÉ

El Cinquè Congrés de Metges de Llengua Catalana se celebrà a Lleida el mes de juny de l'any 1923. Es va inaugurar el dia 24 i va finalitzar el dia 26 del mateix mes. Van ser tres dies de treball intens, en el qual van participar nombrosos metges de parla catalana de tot el Principat, i, és clar, un ampli estol de metges lleidatans.

Per les notes de la premsa local, sabem que eren tres els diaris que es publicaven aleshores a la nostra ciutat: *El Diario de Lérida*, *El País* i *El Ideal*, fet que ens demostra l'alt nivell cultural i l'activitat comercial que llavors s'assolia. Són molts diaris per a un poble de tan sols 314.670 habitants (38.165 habitants a la capital i la resta a la província).

Hem revisat les biblioteques i les hemeroteques locals, (I.E.I., Paeria, Diputació i d'altres de Barcelona), i de l'any 1923 només hem trobat *El Diario de Lérida* i *El País*; hem fet una revisió acurada de cadascun d'ells i hem pogut comprovar que uns dies abans de la inauguració d'aquest Congrés en sortiren notes gairebé a diari; concretament eren motiu de primera plana durant els dies del Congrés, fent-ne un ampli comentari, com es pot comprovar per les fotografies que hem obtingut per a aquest escrit.

Sortosament hem pogut revisar i fotocopiar el Diari d'aquest Cinquè Congrés celebrat a Lleida, ja que va ser-hi present tots els dies que va durar.

El Col·legi de Metges de Lleida, al seu «*Boletín Médico, Revista Científica y Profesional, órgano del Colegio Oficial de Médicos de Lérida en su año de publicación número XXII, de fecha 1 de julio de 1923, número 255*», feia un ampli comentari no només de les Sessions Científiques, sinó també de totes les activitats que es van desenvolupar al llarg de cada dia.

Tanmateix hem trobat el Llibre de Ponències d'aquest Congrés, que consta de 467 pàgines, que hem trobat guardat a les vitrines de la biblioteca de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, i també a la seu

de la Societat Catalana de Biologia, i que el tenen guardat, tant l'una com l'altra, en armaris que resten tancats però que es pot llegir i consultar. Fou imprès a la impremta Badia, del carrer Dr. Dou núm. 14, de Barcelona.

No hem trobat, perquè creiem que no es va poder dur a terme, el Llibre d'Actes, ja que al poc temps de finalitzar aquest Congrés, el 13 de setembre de 1923, es va instaurar la Dictadura de Primo de Rivera.

La Junta Organitzadora i Executiva del Cinquè Congrés fou:

Dr. Josep Tarruella	President
Dr. Lluís Celis	Vicepresident 1r
Dr. Manuel Saforcada	Vicepresident 2n
Dr. Lluís Llagostera	Tresorer
Dr. Boi Guilera	Secretari

La Comissió Local Organitzadora fou:

Dr. Eusebi Bellí
Dr. Llorenç Vicenç
Dr. Pedro Castro
Dr. Julio Vallory
Dr. Porqueras

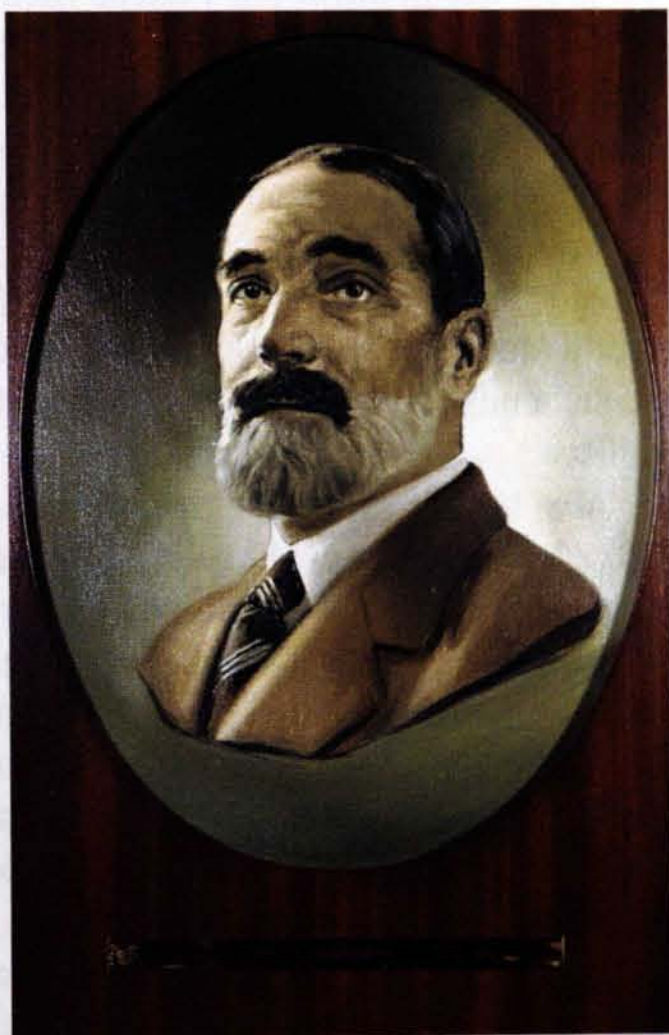

Figura 23.- Josep Tarruella i Albareda (1870-1957), president del Cinquè Congrés

Temes oficials del Cinquè Congrès

Abans de parlar del Congrès pròpiament dit (24, 25 i 26 de juny), cal remarcar que dies abans onejava al carrer del Carme un ampli cartell anunciant aquest important esdeveniment, tot just a l'altura de la Diputació. Tanmateix se'n col·locaren d'altres a diferents indrets de la ciutat.

Així mateix, es podien veure a les farmàcies i a d'altres comerços del centre de la ciutat cartells anunciadors del Congrès i de l'Exposició aneja, en els quals s'anunciaven els temes que eren objecte d'estudi del Congrès. Lleida ho va rebre com un esdeveniment en què participà tota la ciutat, des de les autoritats locals, que no hi regatejaren esforç ni presència, a tota la resta de ciutadans que van fer d'aquest esdeveniment científicocultural, cosa pròpia.

El Congrès obre les seves portes per rebre els metges de més prestigi de Catalunya i, naturalment, amb nombrosa participació dels de Lleida, el dia 24 de juny, amb el següent programa:

Dia 24 de juny

84

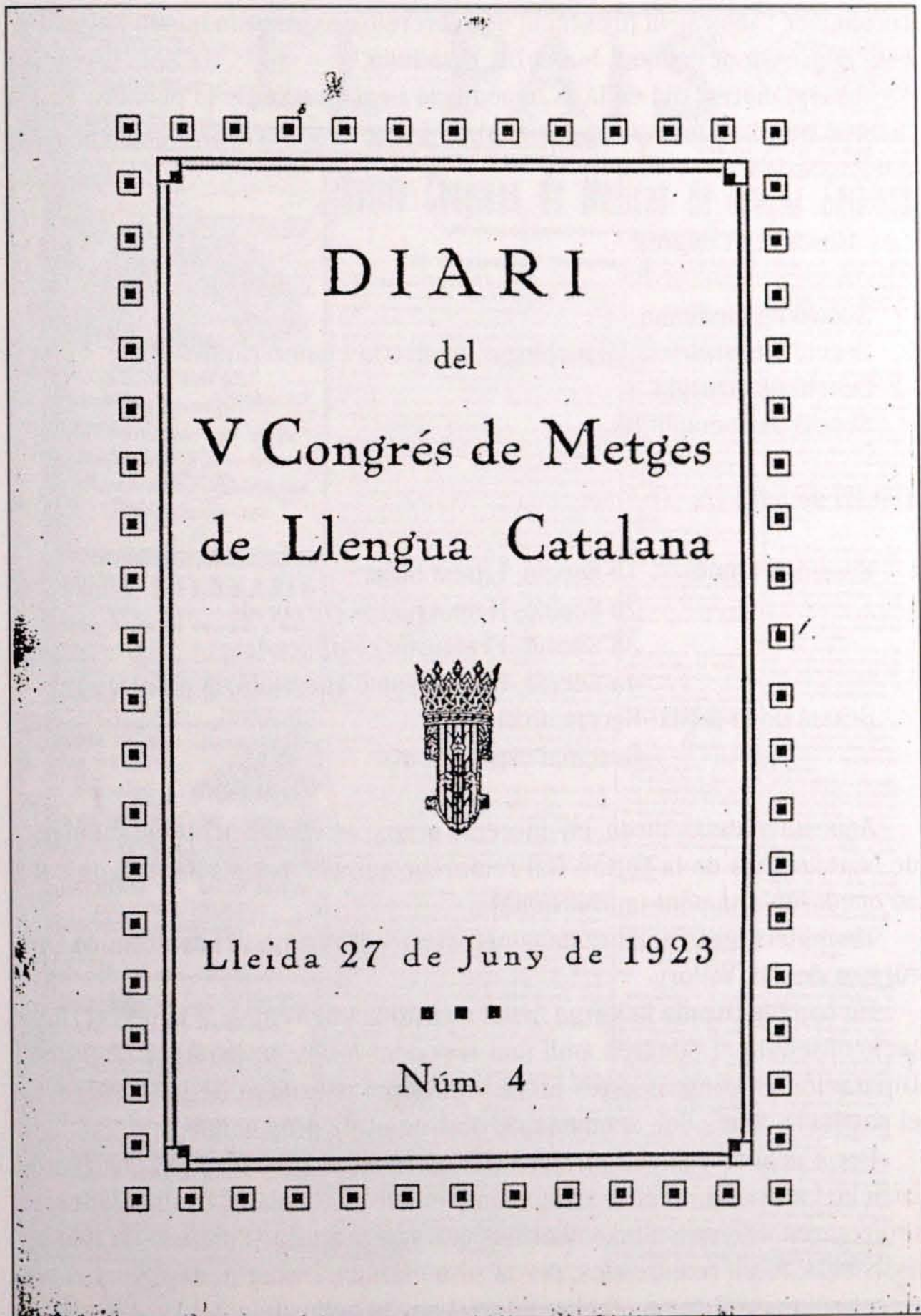
A les 15,30 hores es fa l'Acte d'Inauguració al Teatre Viñes, amb l'assistència de totes les Autoritats; un cop finalitzada la inauguració, que resultà realment brillant, amb la participació del Dr. Josep Tarruella, president del Congrès, acompanyat per l'Excm. Alcalde Sr. Ricard Palacín; el president de la Diputació, Sr. Romà Sol; el general Sr. Joan Gimeno, governador militar; el degà del cabilde catedralici, Dr. Climent; el president de l'Audiència, Sr. Ramón Martí; el president de l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques, Dr. Ribas; D. Josep M. Mur, en representació del rector i Claustre del Seminari Conciliar; el Sr. Antoni Riera i Villaret, en representació del rector de la Universitat Comtal; en representació del degà i Claustre de la Facultat de Medicina de Barcelona, el Dr. Manel Serés; el conseller de Beneficència de la Mancomunitat, Dr. Estadella, i el secretari del Congrès, Dr. Guilera.

Més tard es procedí a la inauguració de l'Exposició, que fou instal·lada al Saló de Sessions del Palau de la Diputació, inauguració feta pel Dr. Josep Tarruella i que restà oberta fins que finalitzà el Congrès; va ser molt visitada no només pels congressistes, sinó també per la resta de lleidatans, que hi passaren en gran nombre. D'aquest acte se'n parlà molt i a la vegada es posà de manifest la capacitat organitzadora del Dr. Borràs, de Barcelona, que llegí una memòria fent palès que aquesta Exposició de Lleida supera en molt totes les anteriors. El Dr. Borràs va ser felicitat per aquesta mostra, en la qual participaren 63 expositors.

Entre els laboratoris que acudiren al Cinquè Congrès i malgrat que va deixar la seva activitat el desembre de 1991, hi figuren Laboratoris Pons,

de Lleida, que avui encara perviuen com a farmàcia. Puc dir que en visita personal, el mes de febrer de 1995, encara vaig poder veure i comprovar com, de forma esporàdica, hi podia funcionar un aparell que feia uns comprimits de B4 HEMOSAN. És el mateix responsable de l'actual farmàcia,

Figura 24.- Diari del Congrés

Sr. Francesc Pons i Castellà, qui fa funcionar l'aparell, en una demostració que em recorda els temps en què aquest laboratori lleidatà va tenir una àmplia presència fora del nostre àmbit.

Cal afegir que en aquesta «Exposició», a més de laboratoris mèdics, també hi foren presents balnearis, institucions sanitàries, professionals mèdics i alguns establiments de la ciutat.

Abans de cloure l'esmentada Exposició, es va nomenar un jurat per reconèixer i valorar la presència dels diferents expositors que hi participaren, el president del qual fou el Dr. Estadella.

Aquest mateix dia es fa la benedicció i col·locació de la primera pedra del nou hospital, acte al qual assistiren totes les autoritats locals i tots els congressistes.

Les Meses del Congrès:

Secció de medicina

Secció d'obstetrícia, ginecologia, pediatria i fisioteràpia

Secció de cirurgia

Secció d'especialitats

86

Dia 25 de juny

Sessió del matí: 1a Secció. Litiasi biliar
2a Secció. Hemorràgies cerebrals
3a Secció. Fractures complicades
4a Secció. Organització hospitalària a Catalunya

Sessió de la tarda: Secció de cirurgia
Secció d'especialitats

Aquesta mateixa tarda, en diferents grups, es visitaren els establiments de beneficència de la ciutat. Cal remarcar que els metges de fora de casa en quedaren altament impressionats.

Tanmateix, gran nombre de congressistes visitaren la nova Clínica Quirúrgica del Dr. Vallory.

Un cop finalitzada la llarga tasca científica i de visites, a la nit, la Diputació obsequià el Congrès amb una *recepció-lunch*, al mateix Palau de la Diputació; els congressistes foren rebuts pel president de la Corporació, el patrici D. Romà Sol, acompanyat dels diputats provincials.

Per a acabar aquesta jornada que ha resultat profitosa pel que fa a la ciència, i afalagadora en les atencions rebudes, a la nit, al cinema Viñes, es projectaren diferents films científics que van acaparar l'atenció de tots els assistents; foren remarcades, per la seva claredat i valor pedagògic una histerectomia per fibroma, del Dr. Ribas, i per la bellesa, la del Dr. Corachan,

ja que la seva filmació d'una gastrectomia per ulcus va ésser la millor de les projectades.

Figura 25.- Ressò del Cinquè Congrés a la premsa local: *El País*

EL PAIS

LÉRIDA, Martes 26 de Junio de 1923 DIARIO DE LA NOCHE

GRAN BALNEARIO

Situado en la pintoresca playa de "BARRAS ROSES" en Villanueva y Geltrú

Abierto desde el 15 de Junio hasta el 30 de Septiembre. — Habitaciones para todo estar a precios reducidos. — Gran Restaurant, cubiertos y a la carta. — Magnífica terraza en donde se celebran conciertos y bailes. — Servicio de coches y autos desde estación al balneario. Teléfono 1.807.

Máquina de segar

Máq. CORMICK

DALLADORS
CAYELLADORS
LUGADORS

de la casa Gartzel Hermanos, Yermo y Compañía, Ribes

Mécan balneario i estatis inimitables. Vendas a plaq
Consultar a Sjal. Asónima REPRESENTACIONS
Paberia, 18 i Ferrán, 40. Lleida.

ELECTRICIDAD

La-Rosa Hermanos

Instalaciones completas de Alambres, Fierros, Cables, etc. Instalaciones, Tuberías, Pararrayos. Tramo de cables para el servicio eléctrico. Hospital de día nuevo. No hay presupuesto gratis.

NAYOR, 29 (BAJOS CANTINO PRINCIPAL)

Balneario de San Vicente

Entre Puigcerdà y Seo de Urgel

Alta pureza, clima seco y de altura media. — Establecimiento con confort moderno y luz eléctrica. — Agua sulfurosa termal, las radio-activas especialmente indicadas en Artritis, Reumatismo, Escrofosis, Hipertensión, Neuralgias, Bronquitis, y enfermedades de la piel.

Reservados por correspondencia al Administrador del Balneario
C/ ARAGONIA, 7. P. A. L., Puerta del Ángel, 14

Lámpara MINERVA

LA LÍDRON Y MAS ECONOMICA

Representación Diputación en esta provincia

ANTONIO BALLESTÉ

C/ Aragonesa, 11. Teléfono 44-4. Llerida.

Quinto Congreso de Médicos de Lengua Catalana

El Congreso de Medicina

El Congreso de medicina de lengua catalana va desarrollándose normalmente y sus componentes no se dan punto de reposo, reuniéndose constantemente en varias dependencias del Palacio provincial, viéndose las distintas secciones que lo integran nutridísimas de profesores que unos, tomando parte activa en las discusiones que las temas expuestas provocan, otros escuchando religiosamente las doctrinas que en aquellos se exponen, contribuyendo de consuno al adelanto positivo y dan idea de lo mucho que a la clase médica catalana preocupan los modernos progresos científicos.

La importante sección de Cirugía, en la que se escuchan voces tan autorizadas y constatadas en el mercado científico, como las de J. J. Lacort, Serés, Corachan, Ribas y Ribas, Val ory, etc., etc., presentando nuevas modalidades en la curación de casos verdaderamente excepcionales en los que la intervención quirúrgica juega el primer papel; la de Medicina, discutiendo temas de tanto interés como el de la que se refiere al diagnóstico, pronóstico y tratamiento de la leucemia, en cuyo terreno rompen armas internistas e intervencionistas, defendiendo cada uno sus respectivos puntos de vista y llevando las discusiones a una altura digna del mayor elogio; la de especialidades, en la que varios ponentes y entre ellos distinguidos profesores de la capital, han dado evidente y palpable muestra del cuidado con que observan y recogen cuanto significa adelanto en la ciencia médica moderna; exposición de casos de curación por medio de ciertos tratamientos, de afecciones tan graves y desconocidas hasta poco, en la difícil especialidad de la rino-laringología, que es la que siente en realidad el gran empuje, que la laboriosa y actividad de sus adeptos la imprimen todos sin excepción dentro de la esfera de sus actividades han dado al público científico la sensación de lo mucho que los actuales problemas médicos y quirúrgicos le preocupan y el interés y la actividad que ponen a contribución para que el adelanto sea un hecho de verdad, llevando a los pobres enfermos la esperanza de su alivio o curación.

Ya dentro de poco, van a darse por terminadas las tareas del quinto Congreso y los distinguidos per onañades que han tenido a nuestra ciudad a difundir el producto de sus estudios, van a regresar a sus respectivas provincias de nuestro Principado, satisfechos de haber cumplido sus deberes, difundiéndolo por todos sus rincones los resultados maravillosos de su labor, tan admirada como aplaudida.

Tengan la seguridad los distinguidos doctores que nos han visitado estos días, que nosotros y con nosotros toda Llerida que se preocupa de estos asuntos, guardará indeleble recuerdo de su atención a recordar a nuestra ciudad para la celebración de acto tan trascendental como el Congreso de lengua catalana, manifestándole la expresión de su complacencia y agradecimiento, deseando a la par que su estancia entre nosotros les haya resultado gratísima y se lleven una agradable memoria de Llerida y de sus habitantes, despidiéndolos con un "hasta luego" que ojalá pueda ser muy pronto, para bien de la Humanidad y progreso de la ciencia de curar.

Detasero Mente Paig, de Barcelona; Serés, Corachan y Ribas, de Llerida; Serés, Corachan y Ribas, de Llerida; Serés, Corachan y Ribas, de Llerida.

No verdaderamente internacional, tanto por el número como por la autoridad y competencia con que son tratados los temas, el número de comunicaciones que han sido presentadas y de las cuales los temas son obligados a no poder dar cuenta detalladamente por falta material de espacio.

Después de todo el día de ayer la animación en el Palacio de la Diputación fue extraordinaria, pues además de la clase médica asistió por dichos salones, asistiendo los diversos vienes de la Exposición, numerosos señores lleridanos.

Respecto con este tributo de justicia, los lleridanos se detasero con preferencia a admitir las puestas de nuestros expatriados, especialmente el del doctor Castro, cuya acertada distribución de radiografías nos presenta el mayor perfeccionamiento a que ha llegado con especialidad.

Merece que le dedicamos un postal mensajero, la instalación del Balneario (Noyelles) que de resto todo el día de ayer abasalló a los visitantes con copiosos dotes de bienvenida, preparada por D. Rafael Escalé.

El Jurado Calificador de la Exposición envía al Congreso, la siguiente lista:

Presidentes: Dr. D. José Estelrich, Secretario del Congreso y Presidente del Colegio de Médicos de esta provincia.

Vocales: Dr. Coll, de Barcelona; Dr. D. Juan Fajó; doctor Urrutia, farmacéutico, de Balaguer.

Secretario: Dr. D. Felipe Martínez.

La Asociación de Médicos de esta ciudad, invita a todos los congresistas médicos al comedor que esta noche dará en el local de la Caja de Pensiones, a las 10 y cuarto, el "Trio Barcelona".

Entre las salas de la Exposición que llaman también la atención, figura la de las producciones "Llerida", de Serés, que presenta diferentes especialidades.

Ayer a presencia de varios médicos fueron abiertas algunas horas concurridas desde Julio de 1921 con "Llerida" y que se mantuvieron en perfecto estado.

Con motivo del Congreso hemos leído al gusto de todos a nuestro estimado amigo y colaborador, el Dr. D. Felipe Martínez, médico de Artesa de Segre, acompañado de su distinguida esposa, y de su distinguido hijo, el Sr. D. Felipe Martínez. También a los señores el Sr. D. Juan Ferrer Prat, particular amigo nuestro, también asistió.

El Dr. M. de Bonavent, farmacéutico, sucesor del Dr. Manuel Arasa de Barcelona, y Secretario del Colegio de Doctores Matriculados de Olot, al cual hemos tenido la satisfacción de recibir la nueva, luego ayer noche a esta, con objeto de asistir al Congreso en el que tomamos parte de una manera muy activa presentando en la Exposición una instalación de su laboriosa especialidad de su laboratorio.

En la Sala de sesiones del Palacio de la Diputación se celebró ayer noche la recepción en esta ciudad y a la cual concurrieron los médicos congresistas, varios de ellos acompañados de sus esposas, como muestra de hospitalidad y la más cordial referencia de la Mancomunidad.

La Diputación se puso a recibir y saludar a los huéspedes que tenían nuestra ciudad y a los que abasalló con un dichoso y simpático lunch.

Hoy se celebró en el Hotel de España el banquete de Congresistas asistiendo al acto un nutrido número de representantes de la prensa.

Al descomponerse el champagne, el doctor Ferrer, pronunció un discurso en el que se despidió a los congresistas y anunció "hasta luego" el 1923 en Olot, que se celebrará el día 26 de este mes.

El banquete fue muy bien servido por el señor Ramon, desde del hotel y durante aquel rato mucha animación.

SUICIDIO

Hallándose la pareja de la guardia civil del puesto de Aguilón, al pretender servirle de vigilancia por el término municipal de Pratona, tuvo motivo de que se le segregó de Ventosa se había suicidado un hombre.

Perseguido el homicida en el referido pueblo, pudo comprender que el hecho era grave y que si lo hiciera llamado Ramón San Clemente, de 30 años de edad, se había suicidado víctima de una rotura con sus compañeros, en el punto conocido por "Calleja Torra".

El cadáver hallado pertenecía a un individuo de nombre, cuyo nombre que en un momento de locura había caído en la vida.

En el momento en que se fue a la morgue, que se encargó de las diligencias oportunas.

—Servicio de Olot a 3 puntos de Olot, Olot de José Llerida, Agosto 24.

Dia 26 de juny

Sessió del matí: Cirurgia
 Especialitats
 Conferència del Dr. Freixas i Freixas, donada al Saló de Sessions de la Diputació, a les 12 hores. Magnífica conferència; el Saló era ple de gom a gom.

A les 14 hores, a la fonda d'Espanya, es va celebrar un àpat de germanor al qual assistiren més de 100 comensals, àpat que fou molt entranyable i de molta cordialitat. Digué unes breus paraules el president, Dr. Tarruella, fent uns comentaris al·lusius als actes i a la brillantor del Congrés.

Sessió de cloenda:

A les 16 hores es procedí a la cloenda del Congrés, que, presidida pel Dr. Tarruella, es feu al Saló d'Actes de la Diputació Provincial. El Dr. Tarruella va fer un discurs molt eloqüent. El Dr. Estadella va pronunciar el seu parlament de cloenda, que fou, com tots els seus, molt celebrat. En acabar el parlament de comiat, i després d'una breu discussió, s'acordà que el proper Congrés se celebraria l'any 1925 a la ciutat comtal.

Es va fer una visita a la Seu Vella a la qual assistiren prop de 150 congressistes i admiradors, que restaren tots molt complaguts amb la contemplació i els detalls explicatius de l'edificació més emblemàtica de la nostra ciutat.

Cal remarcar en aquesta jornada de cloenda el descobriment d'una làpida obsequiada per l'Associació de Metges de Llengua Catalana, com a record del Cinquè Congrés, a l'antiga i gloriosa Universitat, fent referència a la Facultat de Medicina, ja que fou la primera que es fundà a Catalunya, l'any 1300.

A les 7 de la tarda sortí de la Casa de la Ciutat la Comitiva Oficial, composta per l'Ajuntament en corporació, la Junta de l'Associació, gran nombre de congressistes i representació d'entitats, acompanyats per la Banda Municipal, que delectà tots els assistents amb peces del seu repertori. Cal dir que la làpida es col·locà al número 78 del carrer Cavallers, lloc on residien alguns estudiants de la Universitat. La inscripció que hi fou gravada diu textualment:

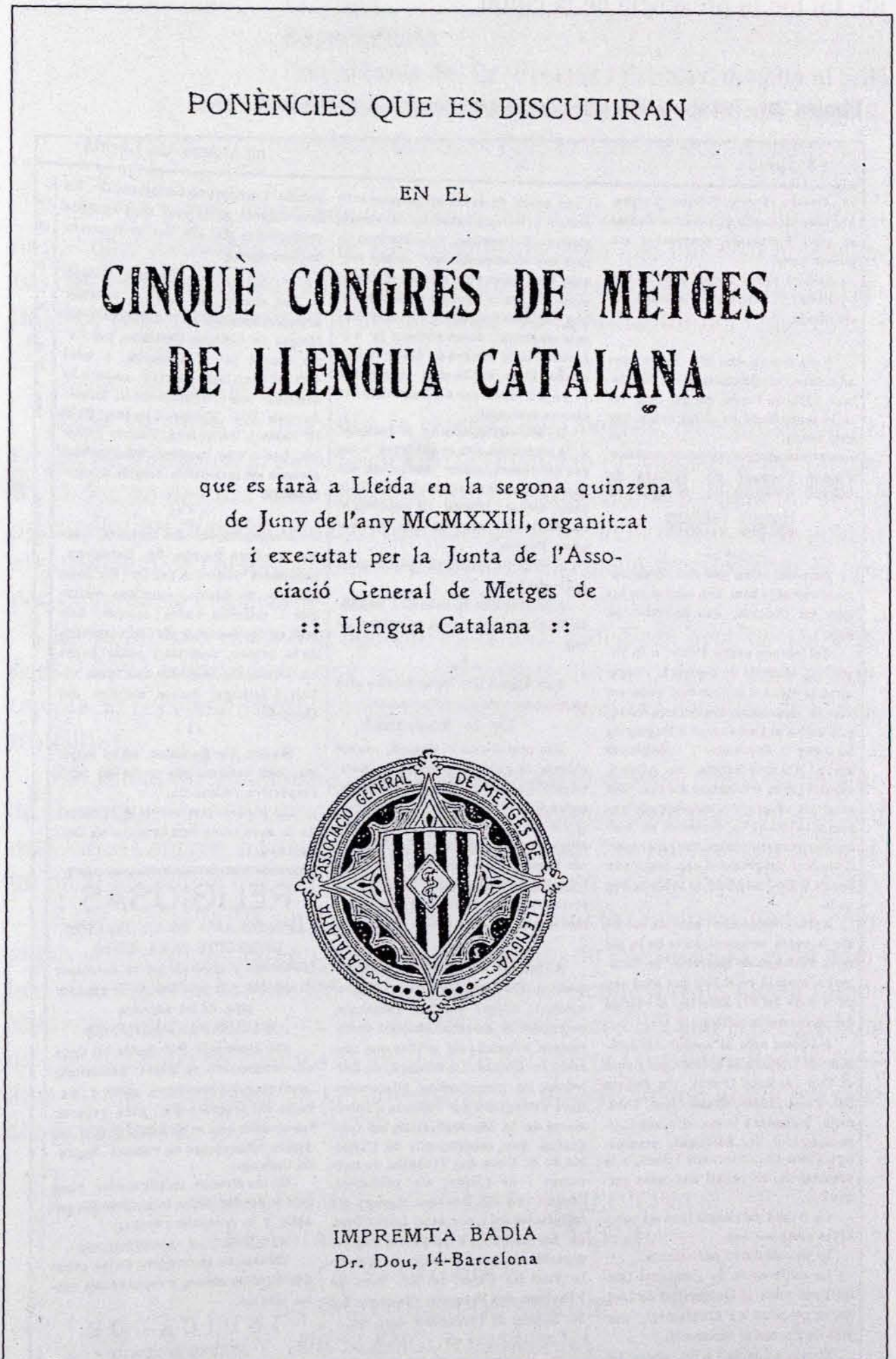
«A LA PRIMERA FACULTAT DE MEDICINA
DE CATALUNYA FUNDADA A LLEYDA
L'ANY MCCC
LO V. CONGRÉS DE METGES
DE LLENGUA CATALANA
ANY MCMXXIII»

Nombrós públic de la ciutat acudí a aquest acte de reconeixement, associant-se a la festa, essent presents en aquest carrer i en d'altres de la rodalia; tal fou la presència de la ciutat.

Figura 26.- Ressenya dels actes del Cinquè Congrés a El Diario de Lérida

<p>28 Junio</p>	<p>El Diario de Lérida</p>
<p>vé, Genaro, Perez, Tejeiro, Ferrán. Als pocs moments de jugar en Subias se sentí indisposat, passant al seu puesto Aznar.</p> <p>Arbitrá el Sr. Roger amb encert i justícia. El públic entusiasmat i correctíssim.</p> <p style="text-align: center;">* * *</p> <p>I ara fins els dies 28 i 29 en que admirarén el potentíssim «S. K. Meteor VIII» de Praga, del que hem fet ja la presentació en altres notes uns dies avana.</p>	<p>i una munió de dades històriques referents a privilegis i usos de la nostra glorieta Universitat, constitueixen la part més interessant de l'erudit treball, qual autor rebé mantes felicitacions. No ens es possible oferir als nos tres llegidors fragments d'aquest discurs magistral, doncs portany ja a l'Associació de Metges de Llengua Catalana. El Sr. Batlle oferí el concurs de l'Ajuntament per a la impressió del discurs esmentat.</p> <p>Un altre acte, encara: la recepció a l'Ajuntament que es celebrá a les deu del vespre, essent obsequiats els nombrosos assistents amb Xerif, Xampany, dolços i tabacs. Hi vegerem el Sr. Batlle amb quall-be tota els Senyors Pahers.</p> <p>El «lunch» fou servit per la casa J. Daniel Llop.</p> <p>A la Plaça de la Paheria, la Banda Municipal interpretá escullides peces.</p> <p style="text-align: center;">* * *</p> <p>Abir alguns Srs. Congresistes efectuaren una excursió a Camarasa.</p>
<p style="text-align: center;">Cinquè Congrés de Metges de Llengua Catalana</p> <p style="text-align: center;">—(—:—:—)</p>	<p>colona i comprovinciá nostre Dr. En Manel Serés, aixís com molt curioses radiografies del Dr. Torres Carreras de Barcelona.</p> <p style="text-align: right;">Notes finals</p> <p>Ena manca, per acabar, felicitar entusiásticament a l'Associació de Metges de Llengua Catalana, per l'èxit assolit pel V Congrés, a qual èxit ha contribuít en gran manera la comissió local organitzadora, formada pels Drs. Vicens, Llorens, Bellí (N'Eusobi), Porqueres, Vallory i Castro, que s'han mostrat infadigables atenent als men-petita detalls d'organització.</p> <p style="text-align: center;">* * *</p> <p>L'organitzador del Concurs, doctor En Pero Borrás, de Barcelona, hábilment secundat pel Dr. En Joan Llorens, de Lleida, amb dos distingits i estimats amics nostres, han atés en tot moment als representants de la premsa, amb tot i pesar sobre els esmentats Doctors una tasca difícil i feixuga durant els dies del Congrés.</p> <p style="text-align: center;">* * *</p> <p>Els Srs. Congresistes, en sa majoria, han retornat als punts de seva respectiva residència.</p> <p>Els hi desitjém servin grat record de la seva curta estada entre els lleidatans.</p>
<p>Amb els actes que abir lleugerament ressenyabam, han acabat les tasques del Congrés, que ha estat un èxit.</p> <p>Cel lebrada avans d'ahir, a la Diputació, la sessió de clausura, s'organitzá la visita a la Catedral vella ser viat de «cicerones» els nostres distingits amics el Comandant d'Enginyers En Josep O. Combellea i l'Enginyer agrícola N'Antón Bergós, els quals encarregaren d'il·lustrar als Srs. Congresistes en ço qu'es refereix als tresors artístics qu'es contenen en nostra meravellosa antiga Seu. Es repartí als Srs. Congresistes una inspirada poesia d'En Josep Carner sobre la Seu vella.</p> <p>Aprés, tingué lloc l'acte de col·locar la pedra commemorativa de la primera Facultat de Medicina de Catalunya, situada en el lloc que avui ocupa la casa del Sr. Soteres, al extrem del carrer de Cavallers.</p> <p>A aquest acte hi assistí l'Ajuntament en Corporació presidit pel Paher en Cap (de Reial Ordre), els Pahers Sra. Pinell, Ibars, Costa, Josa, Estadella, Ballester i Ormo, d'Acció Lleidatana, i el Sr. Sericigni, acompanyats dels Drs. Tarruella i Roca, a la presidència. Hi assistí una gran gernació.</p> <p>La Banda municipal executá escullides composicions.</p> <p>Es pronunciaren parlaments.</p> <p>La conferència de l'eminent Doctor Roca sobre la Universitat de Lleida, es celebrá a l'Ajuntament, després de l'anterior cerimònia.</p> <p>El cant a Lleida i a les seves bel·leses naturals, la relació de la vida dels nostres estudiants del segle XIII,</p>	<p>De la Exposició.</p> <p>Hau cridat molt l'atenció, essent objecte de generals elogis, les instal·lacions següents: la del Dr. Castro, qu'exposá interessants radiografies; la del Dr. Pons, Apotecari, que entre altres productes presentá un Valerianat desodoritzat; les cases Fontanals i Lavaquial, aparells d'Optica. Es stands d'aquets expositors lleidatans han estat molt visitats.</p> <p style="text-align: center;">* * *</p> <p>Altrament s'elogiaren unánimement el Parc sanitari de la Mancomunitat, dirigit pel Dr. Fontanals, qu'exposá el material sanitari darrement adquirít; els gráfcics que presenta la Quinta La Aliança, de Barcelona; les preparacions microscòpiques obtingudes per l'Escola d'Infermeres de la Mancomunitat; les fotografies dels establiments de l'Institut de la Dona que Treballa, de Barcelona i de Lleida; els productes, Lactol, del Dr. Boucard, Lysine, els injectables del Laboratori López Brea de Barcelona; els preparats que representa la casa Uriach; l'Aigua de la Font del Ferro, del Dr. Roca de l'Espuga de Francoll; Raimat, del Sr. Escofet de Tarragona, etc., etc.</p> <p style="text-align: center;">* * *</p> <p>Causaren admiració, els calculs urinària i renals que presentá l'il·lustre Catedràtic de Medicina, de Bar-</p>
<p>colona i comprovinciá nostre Dr. En Manel Serés, aixís com molt curioses radiografies del Dr. Torres Carreras de Barcelona.</p> <p style="text-align: right;">Notes finals</p> <p>Ena manca, per acabar, felicitar entusiásticament a l'Associació de Metges de Llengua Catalana, per l'èxit assolit pel V Congrés, a qual èxit ha contribuít en gran manera la comissió local organitzadora, formada pels Drs. Vicens, Llorens, Bellí (N'Eusobi), Porqueres, Vallory i Castro, que s'han mostrat infadigables atenent als men-petita detalls d'organització.</p> <p style="text-align: center;">* * *</p> <p>L'organitzador del Concurs, doctor En Pero Borrás, de Barcelona, hábilment secundat pel Dr. En Joan Llorens, de Lleida, amb dos distingits i estimats amics nostres, han atés en tot moment als representants de la premsa, amb tot i pesar sobre els esmentats Doctors una tasca difícil i feixuga durant els dies del Congrés.</p> <p style="text-align: center;">* * *</p> <p>Els Srs. Congresistes, en sa majoria, han retornat als punts de seva respectiva residència.</p> <p>Els hi desitjém servin grat record de la seva curta estada entre els lleidatans.</p>	<p style="text-align: center;">: RELIGIOSAS :</p> <p style="text-align: center;">APOSTOLADO DE LA ORACIÓN INTENCION PARA JUNIO</p> <p style="text-align: center;">(Bendecida y aprobada por su Santidad)</p> <p>El sentido y la práctica de la reparación de los pecados</p> <p style="text-align: center;">ORACION PARA ESTE MES</p> <p style="text-align: center;">¡Oh Jesús mío! Por medio del Corazón Inmaculado de María Santísima, os ofrezco las oraciones, obras y trabajos del presente día, para reparar las ofensas que se os hacen y por las demás intenciones de vuestro Sagrado Corazón.</p> <p>Os las ofrezco en particular para que entiendan todos la maldicia del pecado, y la procuren reparar.</p> <p style="text-align: center;">RESOLUCION APOSTOLICA</p> <p>Ofrecer en reparación de los pecados algunas obras, y reparar sus malos efectos.</p> <p style="text-align: center;">INDICADOR</p> <p style="text-align: center;">JUEVES 28 JUNIO</p> <p style="text-align: center;">SANTOS DE HOY. — Santos Paulo I papa y confesor, Ireneo y Benigno, obispos, Sta. Juliana y v. m.</p>

Figura 27.- Portada del Llibre de Ponències del Cinquè Congrès

En el moment d'ésser descoberta la làpida, coberta amb una senyera catalana, es produí un fort i llarg aplaudiment per part de tots els assistents, que, com hem dit, eren molts.

Figura 28.- Boletín Médico del Col·legi de Metges de Lleida amb una crònica del Cinquè Congrés

Año XXII. Lérida 1.º de Julio de 1923 Núm. 255.

BOLETÍN MÉDICO

REVISTA CIENTÍFICA Y PROFESIONAL
ÓRGANO DEL COLEGIO OFICIAL DE MÉDICOS DE LA PROVINCIA DE LÉRIDA

CUERPO DE REDACCIÓN: LA JUNTA DE GOBIERNO DEL COLEGIO—
COLABORADORES: TODOS LOS SEÑORES COLEGIADOS
DIRECTOR: ROBERTO PEREÑA
REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN: PLAZA DE LA LIBERTAD, NÚM. 2. — LÉRIDA

SUMARIO

V Congrés de Metges de Llengua Catalana.—Fracturas supra condílicas del húmero, ponència de los Doctores Julio Vellory y Pedro Castro, de Lérida. — V Congrés de Metges de Llengua Catalana, sessions del día 24, 25 y 26 de Juny.
SECCIÓN PROFESIONAL: Comentarios a una reunión. — Una consulta. — Una aclaración.
SECCIÓN OFICIAL: Vida del Colegio.
REVISTA DE LA PRENSA: XVIIe Congrès Français de Médecine. — Congreso Nacional de Pediatría.
PARTE SANITARIO.—SECCIÓN BIBLIOGRÁFICA.—SECCIÓN DE NOTICIAS.

V Congrés de Metges de Llengua Catalana

ORGANITZAT per la benemèrita Associació de Metges de parla catalana, domiciliada a Barcelona, i amb la col·laboració entusiasta e intel·ligent d'un bou estol de metges lleidatans, tingué lloc en nostra ciutat el Cinquè Congrés de Metges de Llengua Catalana, els dies 24, 25 i 26 del passat mes de Juny.

La medicina catalana té ben conquistada la seva personalitat a costa d'una actuació ferma, antiga i ben orientada, i és per això que de tant en tant sent la necessitat de manifestar-se en forma tan esplendorosa com ho féu al darrer Congrés.

No volem citar noms; sols direm que a Lleida vingueren els homes més representatius de la medicina catalana, i al front d'ells el mestre de tots, el venerable i eminent clínic doctor Joan Freixas.

Per a les tasques del Congrés i Exposició anexa, la Diputació oferí del seu Palau, totes les dependències disponibles.

En altre lloc d'aquest número publiquem una resenya, bastant detallada, amb dades del mateix diari oficial que es publicà durant la celebració del Congrés, per a major fidelitat.

Estem joiósos del resultat del Congrés, tothom va treballar de debó, entre tots es va fer tot. Cal dir que la Comissió lleidatana

Parlà el president del Congrés, que, en breus i sentides paraules, féu aquesta ofrena a la ciutat de Lleida, expressant la seguretat que la nostra ciutat veurà joiosa reviure el record gloriós dels antics estudis universitaris. El Paer en cap, Sr. Ricard Palacín, respongué a l'atenció dispensada fent, en una eloqüent improvisació, una breu història dels Gloriosos Estudis Lleidatans i agraint l'ofrena amb què el Cinquè Congrés acaba d'obsequiar la ciutat.

Un cop acabat aquest brillant acte, autoritats i congressistes retornen de nou a la Casa de la Ciutat.

Cal comentar que aquesta làpida resta, al cap de setanta-tres anys, al mateix lloc, mantenint la citada casa, fins avui, el mateix número 78.

Després de l'acte recentment ressenyat, a les 20 hores tingué lloc, al Saló de Sessions de l'Ajuntament, la conferència del Dr. Joseph M. Roca, sobre «L'Estudi General de Lleyda».

Presidí l'Acte el Paer en cap, D. Ricard Palacín, juntament amb el president del Congrés, Dr. Tarruella; conferenciant, Dr. Roca; inspector de Sanitat, Dr. Ximenez del Rey; en representació del governador civil, el comandant d'Enginyers; D. Josep Combelles, en representació del governador militar; el Dr. Estadella per la Mancomunitat, i representacions de l'Ajuntament i la Diputació.

Un públic selecte ocupà per complet el Saló de Sessions, que mostrava un aspecte impressionant en tots els sentits; atorgava lluïment a aquest acte

Figura 29.- Làpida commemorativa de la primera Facultat de Medicina de Catalunya, aportada pel Cinquè Congrés

la presència de guàrdies urbans vestits de gran gala, donant mostra de respecte i veneració de la força pública a les elevades concepcions de la intel·ligència del conferenciant.

La vàlua del personatge, el profund coneixement del tema, la senzillesa de l'exposició i la seva erudició atrauen l'atenció de tots els presents. Parlà de la fundació de la Universitat a Lleida fins al seu trasllat a Cervera, assenyalant-ne organitzacions, privilegis, funcionament, etc.; fent palès tot allò que fou un gran centre d'ensenyança.

El Dr. Roca fou escoltat amb veritable atenció i gran acolliment, només interromput per sorollosos aplaudiments periòdics; aplaudiments que es repetiren en finalitzar l'exposició de tan preuada joia literària i record històric.

Acabada la dissertació, el Sr. Ricard Palacín, en nom de Lleida, pregà al Dr. Joseph M. Roca que permetés a l'Ajuntament de fer un tiratge de tan valuós estudi per tal d'ésser conegut i difós a tots els lleidatans.

El Dr. Roca contestà, amb la modèstia que el caracteritza, que l'obra no era seva, sinó de l'Associació de Metges de Llengua Catalana, i manifestà que per part seva agraià la distinció. De la idea, se'n féu ressò l'alcalde.

El Dr. Josep Tarruella, President del Congrés, manifestà que l'Ajuntament i l'Associació podrien posar-se d'acord per a la publicació del treball, cosa que fou acollida amb forts aplaudiments per part del públic.

Ja com a cloenda d'aquest Cinquè Congrés de Metges de Llengua Catalana, celebrat a Lleida, a les 10 de la nit, els congressistes i acompanyants foren obsequiats amb un *lunch* a l'Ajuntament. Acte en què també hi eren presents l'alcalde, Sr. Ricard Palacín, juntament amb tots els regidors, alguns diputats provincials i d'altres autoritats.

Va donar relleu a aquest acte festiu de comiat la presència de la Banda Municipal, que executà selectes peces del seu repertori.

Cal dir que l'endemà de la cloenda del Congrés, la comissió organitzadora de Lleida va preparar una excursió a Camarasa, amb òmnibus i turismes, a la qual assistiren més de 60 congressistes i autoritats.

Els assistents van poder admirar l'imponent salt de Camarasa, on foren rebuts per Mr. Smith, enginyer-cap de la central elèctrica de la població, i obtingueren totes les facilitats per part de la companyia Canadenca, que a més obsequià els visitants amb un esplèndid *lunch*. Recorregueren després totes les obres i passejaren pel grandios llac, cosa que fou del grat de tots.

Al migdia retornaren cap a Lleida, donant-se per acabat l'últim acte d'aquest Congrés.

Addenda

Cal remarcar que les paraules del president del Cinquè Congrés de Metges de Llengua Catalana, en el moment de descórrer la senyera de la làpida

obsequiada l'últim dia d'aquest Congrés, joiosament s'han acomplert, perquè a Lleida s'han restaurat els estudis universitaris per Ordre Ministerial de 31 de desembre de 1968. Ordre que permeté de posar en marxa els estudis de Dret, que es complementaren després amb els de Lletres l'any 1971 i els de Medicina l'any 1977, depenent de la Universitat de Barcelona. L'any 1993 la Universitat de Lleida obtingué la independència, passant a tenir vida pròpia, i amb ella totes les facultats i estudis, que a l'actualitat ja són nombrosos i molt acreditats. Orgull que sentim nostre els lleidatans de tots els estaments socials.

Han passat molts anys, però Lleida ha ressorgit de nou com a punt de cultura.

La petició del Paer en cap, Sr. Ricard Palacín, de publicar el magnífic treball del Sr. Joseph M. Roca sobre *L'Estudi General de Lleyda* ens va complaure molt, ja que el Dr. Roca va ampliar el seu treball, que fou publicat a Barcelona per «Estampa La Renaixença», amb un ampli pròleg d'en J. Franquesa i Gomis, i un proemi fet per ell mateix, amb una extensió de 136 fulls, del qual posem la fotografia a la portada.